

Denken in structuur

teksthierarchie

MOED!

als leiderschanscompetentie

Moed wordt van oudsher beschouwd als een klassieke leiderschanscompetentie. Maar in de loop der tijden veranderde de invulling van het begrip. Van moed in de strijd tegen onrecht, in moed om de eigen kwetsbaarheid te tonen. Tot een crisis zich aandient...

Magazine

TEKST IRENE SCHOEMAKERS

Wat te denken van Vasili Archipov, een hoge officier in de Sovjetmarine die weigerde een nucleaire torpedo af te vuren op een Amerikaans schip. Hij toonde moed door tijdens de Cubacrisis – terwijl hun onderzeeër gebombardeerd werd door de Amerikanen, en de Russen aan boord dachten dat de oorlog was uitgebroken – als enige van de commandanten de aanval op de Amerikanen tegen te houden. Hij werd uitgemaakt voor lafaard maar wist hierdoor – zo wordt algemeen erkend – een Derde Wereldoorlog te voorkomen.

Of neem de Amerikaanse arts Frances Kelsey, in de jaren zestig werkzaam bij de Amerikaanse Food and Drug Administration (FDA). Zij weigerde een bepaald pijnbestrijdingsmiddel te autoriseren, omdat dit volgens haar leidde tot aangeboren afwijkingen bij baby's. Het was haar eerste opdracht bij de FDA en het middel was al goedgekeurd in 20 andere landen. De druk van de producent was groot. Maar Kelsey hield voet bij stuk en bleek later gelijk te hebben. Ook dat was een moedige daad.

Tegenhanger van angst

Moed is volgens Van Dale synoniem met onverschrokkenheid en dapperheid. Het is de tegenhanger van

angst. Dat roept de vraag op in welke situaties we wel en niet over moedig leiderschap kunnen spreken. Want is een leider alleen moedig als hij met zijn onverschrokkenheid het goede doet? Of kan een leider ook moedig zijn als hij z'n collega's, werkgever of aandeelhouders belazert ter meerdere glorie van zichzelf? Wat nu als de drang tot zelfverrijking, in welke zin dan ook, zo sterk is, dat er nog iets extra's nodig is om deze drang te realiseren? Dat een leider diep in zichzelf moet putten en angsten moet overwinnen om datgene voor elkaar te krijgen wat hij ambieert. Van dit soort 'moedige leiders' kennen we er velen. Cees van der Hoeven bijvoorbeeld, de oud-bestuursvoorzitter van Ahold die in 2003 noodgedwongen aftrad vanwege fraude. Was hij uitsluitend verblind door ego en macht? Of moest hij ook moedig zijn om fraude te durven plegen? Of Aysel Erbudak van het Slotervaartziekenhuis, die in 2006 toetrad tot het bestuur van het noodlijdende ziekenhuis, in 2008 met valse facturen ruim een miljoen euro wegsluisde en voor 150 duizend euro privé-aankopen deed op rekening van het ziekenhuis. Moest zij in zichzelf geen angsten en barrières overwinnen om dit alles voor elkaar te krijgen? Vast wel. Spreken we dan over moed? Of hebben we het dan ergens anders over? Lef bijvoorbeeld. Of bravoure. Termen die overigens in één adem worden genoemd met moed.

DENKEN IN STRUCTUUR

En toch klopt er ergens iets... koppelen aan egocentrisch g... ten koste van anderen. Moed... positieve connotatie en steu... altruïsme en 'het goede doen... het een en ander af te ding... de moedigen o... maar is dat pu... altruïstische redenen? Of w... een onstijbare bewijsdrang... en bew... te worden doe... moedigen... werkelijk als j... moet zijn?

En dan klopt er ergens iets. Als we... elden van weiser, dan valt e... waren, activisten soms, die t... onrecht uit te bannen in de l... iets te veroveren dat we als v... Soms met gevaar voor eigen... Oranje bijvoorbeeld, onze Va... onverschrokken de tachtigja... grondlegger werd van de Ne... Luther King die als burgerre... voor de onderdrukte zwarte... 'We moeten voortdurend dij... tegen de stormvloeden van s... zijn befaamde uitspraken. H... Het kostte hem zijn leven.

Zelfreflectie en kwetsb...
Wat de klassiek geworden m... elkaar gemeen hebben, is da... veelal fysieke acties zijn die... waren op de buitenwereld. H... met moedig leiderschap van

TRAIN JE

/ TYPOGRAFISCHE KENNIS

• Teksthiërarchie en tekstelementen

Doel van de les:

Ik maak kennis met het begrip **teksthiërarchie**.

Ik kan alle **tekstelementen** benoemen en weet waar ze voor gebruikt worden.

Tekstelementen

De chapeau verteld ons iets over de

De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijnraster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijnend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

#Jesbitt over, bijvoorbij, solo staat er op en waan.

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publiektyd-schriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over

meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer "het artikel in trekken"

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs- ▶

Tekstelementen

Heading of titel

Kop of titel

- De **titel** van een artikel in een blad of een krant wordt een kop boven het artikel.
- **Koppen** worden in kranten vaak vet gezet maar een andere veelgebruikte opmaak is het combineren van een schreefflettertype voor de broodtekst en een schreefloze voor de kop.

Typografische regel: een belangrijke kop moet een groter corps* hebben dan een minder belangrijke kop.

De chapeau verteld ons iets over de

De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijn raster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijvend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publicistijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast.

carator Zowel schrijver als fotograaf/fotografer

Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer 'het artikel in trekken'

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

Tekstelementen

Chapeau

Heading of titel

Chapeau of onderkop

- Een **chapeau** is een tweede kop met aanvullende informatie of bijvoorbeeld een belangwekkend citaat bij de hoofdkop. Het woord chapeau is Frans voor hoed en chapeau staat dus boven (op) de kop.
- Een **onderkop** heeft precies dezelfde functie maar staat onder de kop.

! **Typografische regel:** een kop wordt zelden ingesloten door een chapeau en een onderkop het is of het één of het ander.

De chapeau verteld ons iets over de

De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijn raster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijvend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publicistijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer "het artikel in trekken"

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

Tekstelementen

Streamer

Streamers of quotes

- Een **streamer** is een extra groot gezet tekstfragment uit het artikel.
- Een **quote** wordt ook groter gezet maar is een **uitspraak** van een persoon in een interview om belangrijke uitspraken van de geïnterviewde te benadrukken.

Streamers of quotes moeten de belangstelling van de lezer voor het artikel wekken en **de lezer de tekst inlokken**. Ze worden tevens gebruikt om gedeeltelijk lege kolommen te vullen en pagina's aan te kleden als foto's en ander beeldmateriaal ontbreken.

De chapeau verteld ons iets over de De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijnraaster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijnend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

Illustratie van: bijvoorbeld, foto staat er op de voor...

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publicistijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer "het artikel in trekken"

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

Tekstelementen

Inleiding, intro of leader

Een **inleiding**, **intro** of **leader** in het Engels is een inleiding bij een artikel.

Een intro is meestal één alinea lang en wordt vaak vet gezet in de lettergrootte van de broodtekst.

Een intro mag in 1 kolom gezet worden maar kan zich ook uitstrekken over verschillende kolommen onder de kop.

Intro

De chapeau verteld ons iets over de

De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijn raster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijnend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

Illustratie van: bijvoorbeld, foto staat er op de voor...

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publiek tijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast.

caraker Zowel schrijver als fotograaf/fotografer

Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer 'het artikel in trekken'

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

Tekstelementen

Tussenkopjes

- Een **tussenkopje** in een artikel is vergelijkbaar met een paragraafkop in een boek. Vaak spreken we ook over een **tussentitel**.
- Tussenkopjes laten toe een lange tekst in te delen in logische onderdelen.

Typografische regel: Meestal worden tussenkopjes vet gezet in dezelfde grootte als de broodtekst en vooraf gegaan door minimaal 1 regel wit.

Kopje (tussenkopje)

De chapeau verteld ons iets over de De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijn raster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijvend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

Illustratie van: bijvoorbij, foto staat er op de voor...

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publicistijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer 'het artikel in trekken'

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

caraker Zowel schrijver als fotograaf/fotografer

Tekstelementen

Broodtekst, platte tekst, bodytekst

De gewone **standaardtekst** van een artikel in een blad, een krant, boeken en alle andere soorten publicaties wordt vaak **broodtekst** genoemd.

Ontstaan

- Deze term zou zijn ontstaan uit het feit dat de zetter met dit zetwerk zijn brood verdiende.
- Of je kan het ook zo zien: de standaardtekst is het brood en de rest het beleg.

Broodtekst wordt vaak ook **platte tekst** genoemd, onder andere in documentatie van InDesign. Dat is verwarrend omdat platte tekst nog 2 andere betekenissen heeft:

- Een bestand met uitsluitend tekst zonder opmaakcodes, bijvoorbeeld ASCII- of Unicodetekstbestand, beter gekend als .txt. in je tekstpad te vinden bijvoorbeeld.
- Platte tekst wordt ook nog gebruikt voor compres tekst. Dat is tekst waarin de regelafstand* gelijk is aan de lettergrootte.

* regelafstand: Het is de ruimte tussen 2 regels en wordt vaak ook interlinie genoemd.

Broodtekst

De chapeau verteld ons iets over de

De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijnraster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijvend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

Illustratie van: bijvoorbeld, foto staat er op de voor...

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatiëren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

carakter Zowel schrijver als fotograaf/fotografer

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publiek tijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer "het artikel in trekken"

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

Tekstelementen

Bijschriften

Een bijschrift of caption in het Engels is een tekst met een toelichting bij een foto of een andere afbeelding. Meestal worden bijschriften naast of onder een afbeelding gezet. Onderschrift is een bijschrift onder de afbeelding.

! **Typografische regel:** In de klassieke typografie wordt een bijschrift nooit boven een afbeelding gezet. Is de tekst echter belangrijker dan de afbeelding dan is het logisch om het bijschrift toch boven de tekst te plaatsen.

De chapeau verteld ons iets over de De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijnraaster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijvend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in je schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje

Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatieren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publiekstijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

caraker Zowel schrijver als fotograaf/fotograaf

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer "het artikel in trekken"

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

Fotobijschrift

Tekstelementen

- Chapeau
- Heading of titel
- Streamer
- Intro
- Kop (tussenkopje)
- Broodtekst
- Fotobijschrift

De chapeau verteld ons iets over de

De Heading of titel

Het intro hoeft in tegenstelling tot je broodtekst niet op je basislijn raster te staan. Je kan 'm, als het corps groot genoeg is, over de volle breedte van je pagina doen, maar dit is zelden een aanrader. Sommige bladen doen het intro in kapitalen maar dan lijkt het al snel of ze tegen je schreeuwen. Als je het intro per sé wilt centreren zet 'm dan op uitgevuld centreren. Vaak is linkslijnend de beste oplossing.

De grote letter links is een beginkapitaal. Deze gaat altijd over twee of meer regels. De rest van deze tekst is broodtekst en is de langste platte tekst met de meeste informatie. Broodtekst mag nooit over de volle breedte van je pagina (en nooit in een bold, een italic of in kapitalen) en is daarom meestal opgebouwd in meerdere kolommen. Je wilt namelijk geen regels die breder zijn dan 10 à 12 woorden. Deze lezen namelijk niet prettig. Zwakke lezers raken hun regel dan snel kwijt. Smalle regels van minder dan 7 woorden lezen ook niet prettig. Dus

minder dan 12 maar meer dan 7. Kijk of het lukt om de 10 à 15 regels een witregel te plaatsen. Zowel in de schets als de uiteindelijke lay-out.

Tussenkopje
Voor een lezer die niet zo makkelijk leest moeten er rustpunten in de tekst zitten. Een alinea wit en een tussenkopje doen dan wonderen. Een bladzijde mag nooit van boven naar beneden met alleen maar tekst gevuld zijn. Soms heb je net iets te veel tekst (of te weinig) om goed uit te komen met je

opmaak. Je kan de tekst dan aan- of afspatieren maar nooit met meer dan +20 of -20. Maar versnal nooit de letter!

In artikelen voor een algemeen publiek vallen vaak de elementen op die niet tot de broodtekst behoren, en dit geldt met name voor artikelen in publicistijdschriften. Zulke andere elementen staan in bewust contrast met de broodtekst, en definiëren hem juist door dat contrast. Dat contrast is in de eerste plaats visueel, in mindere mate valt het als inhoudelijk verschil op. Bij deze andere elementen, die zich van de broodtekst onderscheiden, valt te denken aan onder meer: kaderteksten met of zonder achtergrondkleur; een intro: een los, vetgezet tekstblokje, bedoeld om de belangstelling van de lezer voor het artikel te

wekken, zodat die juist wel de broodtekst zal gaan lezen; een streamer, typisch een citaat, uitspraak of motto; de streamer kan, in een grote, contrasterende letter gezet, zich over meerdere kolommen uitstrekken, midden tussen de broodtekst zelf, en zo de lezer 'het artikel in trekken'

De broodtekst wordt meestal gezet in een letter waarvan de grootte 9 tot 11 punten bedraagt. Deze corpsgrootte vormt alweer een visueel contrast met de andere lay-outelementen, die vaak veel groter gezet zijn, zich van een andere letterfamilie kunnen bedienen en ook vaak een contrasterende kleur hebben. Meestal gebruikt men voor de broodtekst een schreef-letter, die dan ook als de "standaard" lettergroep kan worden gezien. Daardoor valt hij niet buitensporig op. Het is een uitgangs-

Een streamer wordt ook wel 'zwerfregel' genoemd en moet de aandacht trekken

© J. van der Vliet / Shutterstock.com

OPININGS-SPREAD

Auteursnaam

Auteursnaam

Een eventuele auteursnaam wordt meestal gezet als een losse alinea **in de buurt van de kop of op het einde van een artikel** als een soort ondertekening.

Of de naam van auteur en fotograaf wordt vermeld, is afhankelijk van het redactioneel beleid:

- Sommige bladen vermelden alle auteurs
- Sommige bladen vermelden alleen de auteur indien belangrijk bij de inhoud (bv. column, geschreven door belangrijk psycholoog,...)

brein

Muziekloos door het leven

Do-re-mi-wat?

Een hekel hebben aan dubstep of country is één ding. Maar helemaal niet van muziek houden, kan dat?

TEKST Anouschka Busch
ILLUSTRATIE Leonie Bos

Mensen die nooit uit zichzelf muziek aan zullen zetten. Die nooit de neiging voelen om mee te tikken met de maat. Het is voor muzikliefhebbers moeilijk om zich er wat bij voor te stellen, maar ze bestaan: mensen die niets, maar dan ook niets met muziek hebben. Spaanse wetenschappers ontdekten dit fenomeen en doopten het *muzikale*

anhedonie. Anhedonie staat voor het niet kunnen ervaren van vreugde. Normaal gesproken kom je dit alleen tegen bij mensen met schizofrenie of een zware depressie. Maar muzikale anhedonisten zijn mensen waar verder helemaal niks aan mankeert. Ze houden van lekker eten, ze kunnen genieten van seks of een mooie zonsondergang. Alleen muziek doet hun hart niet sneller kloppen. Zijn deze mensen misschien toonloos? Nee, met amuzikaliteit heeft het niks te maken. De meeste toonloze mensen kunnen nog steeds veel plezier beleven »

18 Quest Psychologie

Kadertekst (inzet)

Inzet of kaderstuk

- Een **inzet** is een apart kader met aanvullende informatie bij een artikel.
- Een inzet bevat **meestal overzichten in de vorm van een opsomming**: nuttige adressen, telefoonnummers, websites, ingrediënten voor een recept, besproken boeken, enzovoort.

brein

Vrolijk van treurlied

De emoties die muziek opwekt vormen een belangrijk deel van haar aantrekkingskracht. Onderzoekers ontdekten dat het niet het soort emotie is dat bepaalt of je muziek als 'belonend' ervaart. Het gaat er vooral om dat je emotie ervaart. Maar waarom zou je droevige muziek opzetten, als die je alleen maar verdrietig maakt? Volgens wetenschappers van de Universiteit van Tokio kan het verdriet dat we ervaren door muziek of andere kunstvormen juist prettig voelen. Vermoedelijk omdat het gevoel in dit geval los staat van de werkelijkheid. Net zoals we spanning in het dagelijks leven niet bepaald op prijs stellen, maar wel in een film. Als er geen concrete bedreiging is, is die adrenalinerush best prettig. En huilen kan eigenlijk heel fijn zijn zolang het niet gaat om iets wat je persoonlijk raakt. Dat zou ook kunnen verklaren waarom droevige muziek verdrietige mensen juist kan opvrolijken. Het verdriet dat je ervaart, wordt gekoppeld aan de muziek. En raakt zo zijn scherpe randje kwijt. Muziek kan zo een speeltuin vormen waarin we kunnen leren om te gaan met onprettige emoties.

die op de grond worden gesmeten'. Maar daar is bij muzikale anhedonisten geen sprake van. Zij horen muziek net als wij.

Nul reactie

Vraag iemand waar hij of zij plezier uit haalt, dan staat muziek meestal hoog in de toptien. Vaak nog boven essentiële zaken als eten en geld. Mensen maken al muziek sinds de prehistorie. Er is geen cultuur die geen muziek kent. Plezier ontlent aan muziek werd daarom altijd verondersteld een universeel gegeven te zijn. Tot voor kort. Toen wetenschappers van de Universiteit van Barcelona onderzoek deden naar de individuele verschillen in muziekbeleving kwamen ze tot een opmerkelijke conclusie. Er bestaan mensen die werkelijk niks met muziek hebben. Die nooit een rilling over hun rug voelen gaan bij een mooi nummer. Of muziek zullen opzetten in de auto.

Waarom halen deze mensen geen voldoening uit muziek? Om daarachter te komen nodigden de onderzoekers dertig proefpersonen uit. Ze stelden drie verschillende groepen samen: mensen die extreem gevoelig zijn voor muziek, normaal gevoelig en totaal niet gevoelig (de anhedonisten). Allereerst controleerden ze of niemand last had van andere problemen waardoor hun reactie op muziek beïnvloed zou kunnen worden. Zaten er geen mensen bij die amuzikaal waren, doof of depressief?

Ze vroegen de drie groepen om naar muziek te luisteren en aan te geven hoe ze die beleefden. Hun eerste verrassing kwam toen ze hun proefpersonen vroegen om muziek van huis mee te nemen die ze mooi vonden. De anhedonisten bleken geen muziek in huis te hebben. Geen cd's. Geen mp3's. Geen Spotify. En tijdens het luisteren bleek waarom. De muziek die ze hoorden had weinig effect op hen. Hoewel sommigen beweerden bepaalde fragmenten aangenaam te vinden, vermoedden de onderzoekers dat dat vooral een sociaal wenselijk antwoord was, want hun lichaam vertelde iets anders. Fysiek vertoonden de muzikale anhedonisten namelijk geen enkele emotionele reactie. Anders dan bij de andere groepen ging hun hart niet sneller kloppen en hun huid niet meer zweten bij mooie stukken. Toch was er met het beloningssysteem in hun brein niets mis, concludeerden de onderzoekers. Want in een ander experiment waarbij geld kon worden gewonnen of verloren vertoonden ze wel een normale reactie. Bij het vooruitzicht geld te kunnen winnen ging net als bij de anderen hun hartslag omhoog en hun huid meer zweten.

» aan muziek. Tot grote frustratie van hun omgeving die hun valse gezang moet aanhoren. Een heel ander verhaal is het bij mensen die leiden aan 'totale amusie'. Dat zijn mensen die zo amuzikaal zijn dat ze tonen niet als tonen herkennen. En daardoor muziek niet als zodanig ervaren. Neuroloog Oliver Sacks beschrijft in zijn boek *Musicofila* een aantal van deze gevallen. Muziek klinkt voor hen als 'een gierende auto' of als 'potten en pannen

Pagina-aanduiding

Pagina-aanduiding

De linkerpagina is altijd even, rechts altijd oneven.

Een paginanummering wordt meestal toegepast in een **meerpagina lay-out** zoals magazines of boeken.

Er wordt ook vaak gebruik gemaakt van een **inhoudstabel met vermelding van de refererende pagina**, dit maakt het navigeren in een meerpagina lay-out gemakkelijker.

Paginanummers bevinden zich meestal in **onderaan in de hoeken van de pagina** maar er bestaan ook variaties zoals onderaan in midden.

Ben jij muzikaal? Doe de test!

Ben je benieuwd of jij tot het selecte groepje van muzikale anhedonisten behoort? Ga naar Quest.nl/test en doe de test. Dit is dezelfde test als de onderzoekers van de Universiteit van Barcelona hun proefpersonen voorlegden. Van de 1600 mensen leed zo'n 2 à 3 procent aan muzikale anhedonie.

Lekker samen

De ontdekking dat er mensen bestaan die geen plezier ontlenen aan muziek maar verder compleet normaal zijn, is wetenschappelijk interessant. Want misschien snappen we dan ook waarom de meeste mensen wel genieten van muziek. Want dat is nog grotendeels een mysterie. We weten dat bij het luisteren naar muziek het beloningssysteem in het brein wordt geactiveerd en dopamine vrijkomt. Maar wat daaraan precies voorafgaat, is onduidelijk.

Het bijzondere aan muziek is dat het een abstract, betekenisloos patroon is dat toch allerlei gevoelens weet op te wekken. Bij het kijken naar een film verplaats je je in de wereld die je ziet en ervaar je de emoties alsof je er zelf bent. Muziek kan dezelfde soort emoties opwekken, zonder het 'verhaal' erbij. Maar het plezier dat we aan muziek beleven zit niet alleen in de emoties die muziek losmaakt. Volgens de Spaanse onderzoekers zijn er vijf elementen die hieraan een bijdrage leveren: de sociale functie, de invloed op onze stemmingen, de emoties die het opwekt, het sensomotorische (lichamelijke) aspect en het plezier van nieuwe dingen leren.

Om te beginnen het sociale element. We beleven plezier aan het delen van een muzikale ervaring: samen muziek maken, naar een concert gaan, of simpelweg muziekvoorkeuren uitwisselen. Muziek zou van oudsher een sociaal smeermiddel zijn, dat ons groepsgevoel bevordert, denken evolutionair psychologen.

Verder gebruiken mensen muziek vaak als manier om hun stemming te beïnvloeden. Een vrolijk deuntje kan je oppeppen. Een rustige melodie ontspannen. Mensen gebruiken muziek vaak om te ontstressen na een dag hard werken. We zingen liedjes voor kinderen om ze in slaap te laten vallen.

Verliefd of in tranen

Behalve dat muziek onze stemming positief beïnvloedt, genieten we er ook van omdat het emoties opwekt. Muziek kan vrolijk maken of ontroeren. Mooie passages

kunnen ons kippenvol geven of in tranen brengen. Maar muziek kan ook verbazen, inspireren, spirituele gevoelens opwekken (kerkmuziek), nostalgisch maken, een overwinningroes geven (strijdliederen), verliefd doen voelen of zelfs opgewonden. Gek genoeg maakt het voor de beloning die muziek ons geeft niet uit wat voor soort emotie het precies opwekt. Verdrietige muziek geeft ons net zo'n fijn gevoel als vrolijke (zie ook kader *Vrolijk van treurlied*).

Vervolgens is er het plezier dat we beleven aan muzikale coördinatie: het dansen op een bepaald ritme, het meetikken met muziek. Ook hier zien wetenschappers een mogelijke evolutionaire functie: het oefenen van timing. Wat je leert bij het dansen, kan ook gebruikt worden bij andere complexe vaardigheden waarbij waarneming en beweging zorgvuldig op elkaar moeten worden afgestemd. Denk bijvoorbeeld aan een groep jagers die samen een wild dier achtervolgt.

Tot slot is er het plezier dat het vergaren van nieuwe kennis oplevert. De kick die we krijgen als we een nieuwe geweldige band ontdekken. Of het plezier van het zelf leren spelen van een instrument. Muziek daagt onze mentale vermogens uit. En dat op zich is al een plezierige ervaring.

Muzikaal mysterie

Zo bezien is het vreemd dat er mensen bestaan waar kennelijk geen van deze plezierige elementen vat op heeft. Het lijkt erop dat er een soort basismechanisme is dat aan al deze genoegen ten grondslag ligt dat bij de muzikale anhedonisten niet goed werkt. Omdat zowel de muzikale vermogens als het beloningssysteem in de hersenen normaal functioneren bij muzikale anhedonisten vermoeden de onderzoekers dat er iets misgaat in de interactie tussen deze twee systemen. Een andere mogelijkheid zou zijn dat er een specifiek deel van het beloningssysteem bestaat dat gericht is op muziek. Maar je zou je ook kunnen voorstellen dat er ergens anders iets hapert. Iets wat geen invloed heeft op onze waarneming van tonen of ritmes, maar wel op onze waardering ervan. Op dit moment is er nog weinig bekend over hoe muziek precies verwerkt wordt in de hersenen. De muzikale anhedonisten zouden de sleutel kunnen vormen naar de oplossing van dit mysterie. **Q**

brein